

El rector franquista Rafael Báguena va obrir un expedient històric als universitaris valencians

Els tres-cents de Báguena

L'any 1973 es va prohibir l'entrada a la Universitat de València a més de tres-cents estudiants per qüestions polítiques. Una mesura d'aquest abast no va ser aplicada en cap altre districte universitari de l'estat espanyol. Només a la Literària de València, en virtut d'una Llei de 1954.

El mes d'octubre de 1973 més de 300 alumnes de la Universitat Literària de València van ser expedientats. El rector de la Universitat, Rafael Báguena Cande-la, va aplicar l'article 28 del Reglament de Disciplina Acadèmica de 1954, vigent encara avui dia, a tots els estudiants que "hagen pertorbat, pertorben o amenacen amb pertorbar la disciplina acadèmica", en un moment en què la repressió del govern i la conflictivitat social anaven en augment. Per confeccionar aquesta llista d'estudiants es va comptar amb la col·laboració del Ministeri de l'Interior, que va facilitar els noms i les causes contra els estudiants que havien estat detinguts i jutjats alguna vegada. A aquestes llistes s'afegien els noms

de persones "sospitoses", sense antecedents, que no havien estat detingudes o processades mai.

Tot i que alguns dels estudiants expedientats no van participar de manera activa en la lluita antifranquista, van estar inclosos en la llista sense conèixer-se encara ara els motius reals, però la gran majoria sí que pertanyien a organitzacions i partits polítics llavors clandestins i il·legals, tots d'esquerra (PCE, LCR, FRAP, OPI, etc.), havien estat processats (per manifestació, assemblea, pamfletada o acció violenta) i condemnats a presó o multats, o estaven fitxats per la Brigada Político-Social per activitats democràtiques i antifranquistes.

La major part d'aquests joves expedien-

tats l'any 73, conformen ara l'elit política, econòmica i cultural de la societat valenciana i d'altres punts de l'estat espanyol.

Dins del camp de la política es troben persones molt conegudes, com és el cas del president de la Generalitat valenciana, Joan Lerma, que, tot i que no va tenir una presència massa activa en la lluita universitària, va participar en una manifestació l'any 72, i aquest fet va decidir que estiguera inclòs en l'expedient. Va ser detingut, juntament amb Pablo Blasco (actualment professor d'institut) i Immaculada Segarra (malgrat l'amistat personal que existia entre Franco i el seu pare, industrial del calçat de la Vall d'Uixó).

Altres polítics expedientats llavors són

Policies perseguint manifestants pels carrers de València.

'Rojos, demócratas o con Franco vivíamos peor'

Aquest serà possiblement el títol del llibre en què treballen actualment Benito Sanz i Rafael Fernández, dos dels més de 300 alumnes expedientats l'any 73 a la Universitat de València. El llibre tractarà del moviment universitari d'oposició al franquisme, des de l'any 1939 al 1975, i els autors han previst la seua presentació a l'octubre de 1993, coincidint amb el 20 aniversari dels alumnes expedientats.

Benito Sanz és doctor en Ciències Econòmiques; de jove va militar en el PCE i en la Unió de Llauradors i Ramaders del País Valencià i va estar a la presó. Ara és del PSOE i ha ocupat diversos càrrecs a la Generalitat, entre d'altres, director general de Presidència i director del gabinet del president de les Corts Valencianes. És autor de la trilogia sobre el PSPV-PSOE.

Rafael Fernández va estudiar també a la Facultat de Ciències Econòmiques i va formar part de la Comissió Mixta de Transferències Estat-Generalitat. Va iniciar-se en la política dins del PCE, on continua encara. Va ser candidat per Esquerra Unida al Parlament Europeu. Ara és director de l'Escola Universitària de Graduats Socials.

Per tots dos aquest llibre és un intent de recopilar la història universitària de lluita democràtica d'una manera global.

"Es tracta de recuperar la memòria històrica, de recordar els moments clau del moviment universitari, els enfrontaments amb la policia, etc., és a dir recopilar i valorar els fets i les accions que s'hi van produir i la seua incidència posterior", comenta Benito Sanz.

"Potser hem trigat massa temps a fer-ho", diu Rafael

Benito Sanz i Rafael Fernández.

RAFA GIL

Fernández, "però aquesta visió des d'una certa distància en el temps pot ser bona per no caure en interpretacions nostàlgiques ni parcialistes dels fets".

El llibre, que està en projecte des de fa cinc anys, intentarà recopilar documentació de l'època (pamflets, escrits del rectorat, expedients judicials, in-

formes confidencials de la Brigada Política i Social, fotografies) i testimonis actuals de les persones que en aquella època van tenir una actuació destacada. Tots els documents que recopilats passaran després al Departament d'Història de la Universitat, perquè tot-hom els puga consultar.

M. L.

els regidors del PSOE a l'Ajuntament de València, José Cabrera (ex-responsable de Trànsit, a la Facultat, pertanyia a les Comissions de Curs i després al PSP), Juan Augusto Estellés (militava als Comitès de Curs i al UML, casat actualment amb la germana de Joan Lerma) i José Luis Monzón (va estar al PCE i a l'OPI, actualment és president del grup CIRIEC-Espana). Altres socialistes expedientats el 73 que han optat a càrrecs molt importants, però fora de València, són José Elías Navarro, director general de la Consejería de Industria de Castilla-La Mancha, Luis Planas, eurodiputat socialista per Còrdova i Joaquín Romero, director gerent de Renfe a Barcelona, primer regidor comunista a l'Ajuntament de València, persona molt pròxima a l'àrea empresarial del PSOE.

Moltes altres persones incloses en aquest expedient han optat a càrrecs públics, però no des de posicions del PSO. Aquest és el cas de Feliciano Albaladejo, regidor d'Esquerra Unida a l'Ajuntament de València, d'Empar Ferrando, regidora d'EU en l'anterior legislatura al mateix ajuntament o de Ricardo Peralta, diputat per Esquerra Unida a Madrid.

Altres han destacat en el camp de l'economia, com Luis Caruana Font de Mora que, iniciat en la LCR, ha estat auditor de la consultora d'Arthur Andersen i és fill del governador militar de València que el 23-F va haver d'anar a detenir Milans del Bosch; Víctor Daras, que va haver de passar per un consell de guerra, va estar empresonat i ara dirigeix una empresa d'informàtica; José Raúl Herrero i Juan José López Hernando, economistes a l'Ajuntament de València, que van començar en el PCE i ara continuen en Esquerra Unida.

Al món de la cultura trobem per exemple a Vicent Franch, professor de Dret Polític, gran polemista sobre el nacionalisme, que va començar a Germania Socialista i ara és un gran defensor de les tesis del PSOE; Concepció Gisbert, professora associada de Dret, molt involucrada en el moviment de la dona, va començar en la Lliga Comunista Revolucionària i ara manté unes posicions molt pròximes al PSOE; Clemente Hernández, personatge molt actiu en la vida universitària de l'època, és director de l'Escola d'Empresarials d'Alacant, va militar en el PCE i ara es troba molt pròxim a Esquerra Unida;

Ángel Salar, que actualment és professor a la facultat de Ciències de Burjassot, tenia carnet del PCE i va ser el primer delegat de districte elegit democràticament en la Universitat de València; Manuel Tello, també professor a les facultats de Burjassot, va pertànyer al PCE i va estar empresonat. José J. Company, crític de cinema i professor de la Facultat de Filosofia, que va ser jutjat per un consell de guerra; Vicente Vergara del Toro, crític de cinema i teatre, part fonamental de la cartellera *Túria*, era militant del PCE, va ser acusat d'associació il·lícita i va ser empresonat.

Tots aquests noms i molts altres estaven inclosos en la llista dels estudiants que el rector Báguena va expedientar l'any 73, i que apareixerà en el llibre que estan escrivint actualment Benito Sanz i Rafael Fernández, dos dels afectats per l'expedient. El llibre tractarà de l'oposició al franquisme a la Universitat de València des dels anys 1939 al 1975, i intentarà donar una visió històrica global, amb el suport de documents històrics i testimonis actuals de les persones que hi van participar.

Maribel López